

1

Dinsdag 17 maart 2020

Een gevoel van leegte overspoelt me. Ik lig niet in mijn eigen bed, ik lig überhaupt niet in bed.

Zodra ik mijn ogen open, weet ik dat er iets mis is. Serieus mis. Het is donker. Ik zweef in een onheilspellende, verstikkende duisternis. Ik ben gedesoriënteerd, omdat ik op een koude, betonnen vloer lig, een vloer die eruitziet alsof hij nog betegeld moet worden, maar iets zegt me dat dat nooit zal gebeuren. Waarom ik dit denk, weet ik niet, mijn geest werkt traag. Ik kan me niet herinneren wanneer ik voor het laatst op de grond heb geslapen. Het moet eeuwen geleden zijn geweest, toen ik nog studeerde en op de kamer van andere studenten bleef slapen als ik te dronken was om naar huis te gaan. Als ik overeind probeer te komen, word ik meteen teruggefloten: mijn linkerhand zit vast. Aan een ketting. Ik hoor hem rinkelen als ik eraan trek. Of droom ik? Mijn hoofd bonst, zwelt tot barstens toe op. Ik sluit mijn ogen. Mijn oogleden voelen aan als schuurpapier. Dan open ik ze voor de tweede keer om ze aan de duisternis te laten wennen. Komt het door mijn duizeligheid dat alles me zo vreemd voorkomt? Zo trillerig? Ik voel me loom, niet mezelf.

Hoeveel heb ik gedronken gisteravond? Ik probeer het me te herinneren, maar dat lukt niet. En dan beseft ik tot mijn grote schrik dat ik me helemaal niets van de vorige avond kan herinneren. Ik voel me misselijk. Ik ruik braaksel. Waarschijnlijk heb ik al overgegeven. Waar is de geur van de ochtendadem van mijn man? Waar is de geur van geroosterd brood uit de keuken of mijn huisparfum, dat mengsel van mandarijn, basilicum en limoen,

waarin ik weleens wakker word? Hier ruikt het stoffig. Het is niet vochtig, maar wel iets te warm. Ben ik in een ziekenhuis? Nee. In welk ziekenhuis worden patiënten vastgeketend op de grond neergelegd? Ik hoor geen geluiden. Geen geruzie van mijn jongens in de keuken, geen geschetter van de televisie, geen deuren die open en dicht worden gedaan, geen vragen, zoals: 'Mam, waar ligt mijn voetbalbroek?' Ik wacht. Misschien word ik straks wakker van iets rustgevends. Radio 4 en de geur van koffie.

Helaas.

Een gevoel van angst en paniek trekt door mijn lichaam. Mijn organen en ledematen lijken vloeibaar te worden en ik kan mijn bewegingen niet meer coördineren. Niemand is tegenwoordig nog zo naïef. De nieuwsberichten zijn niet altijd alleen maar informatief of verhelderend. Ze jagen ons juist vaak angst aan. Ondanks mijn benevelde brein weet ik dat ik gedrogeerd moet zijn. Ik ben ontvoerd. Datgene waarover je altijd leest en waarvan je denkt dat het anderen overkomt, is mij nu overkomen.

Ik trek hard aan de ketting, maar hij geeft niet mee. In een poging mijn omgeving te verkennen scharrel ik wat rond in het donker, maar ik kom niet ver; de ketting zit aan één kant vast aan een radiator en aan de andere kant met een tiwrap aan mijn pols. Hij is ongeveer een meter lang. Als mijn ogen zich aan het donker hebben aangepast, zie ik dat ik me in een ruimte van ongeveer drie bij twee meter bevind, een standaard logeerkamer dus. De muren zijn bruingeel. De kamer is kaal en leeg. Ik ben niet in een vervallen pakhuis of verlaten boerderij. Het is een neutrale ruimte, anoniem bijna. En waarschijnlijk is dat niet voor niets. Het zou overal kunnen zijn. Er staat geen meubilair. Helemaal niets. Geen bed, matras of lamp. Niets om te temperen of te troosten. Behalve een plastic emmer. Als ik beseft waar die voor bedoeld is, krimpt mijn maag ineen. Ik ontwaar de contouren van een deur en een dichtgespijkerd raam. Ik kan niet bij de deur komen, want die bevindt zich aan de andere kant van de kamer, laat staan bij het raam, aan het einde van de muur, tegenover de radiator waar ik aan vastgeketend zit.

Ik wil zien hoe laat het is, maar mijn Fitbit is weg. Niet weten hoe laat het is of welke dag het precies is, zorgt voor een gevoel van isolatie en verwarring. Maar mijn stem heb ik nog wel. Als ik schreeuw, trek ik misschien iemands aandacht. Even schiet de gedachte door me heen dat dat misschien de aandacht kan zijn van degene die me hierheen heeft gebracht. Hij zou me nog veel ergere dingen kunnen aandoen dan alleen vastketenen, maar ik heb geen keuze.

‘Help! Help me! Help!’ Mijn stem doorbreekt de doodse, onnatuurlijke stilte. Ik blijf schreeuwen tot mijn stem schor wordt. De pijn in mijn hoofd wordt erger.

Er komt niemand.

Niemand reageert.

De stilte duurt voort. Ik hou op met schreeuwen en spits mijn oren, in de hoop iets te horen: auto’s in de verte, mensen op straat, het gezang van vogels nu er licht door de kieren van het dichtgespijkerde raam begint te piepen. Een nieuwe dag, maar wat voor dag is het? Geen idee. Het is alsof ik me in een vacuüm bevind. Maar ineens hoor ik voetstappen die steeds dichterbij de deur komen.

‘Alsjeblieft, laat me eruit,’ jammer ik. Ik huil inmiddels. Ik weet niet wanneer ik ermee begonnen ben. Snot en tranen stromen over mijn wangen. Ik wil niet zwak zijn. Ik wil sterk zijn, dapper, strijdlustig, zoals je je jezelf in een dergelijke situatie voorstelt. Maar dat lukt me niet. Het is een bespottelijke fantasie. Ik ben alleen maar doodsbang. Ik zal smeken, bedelen, bidden. Alles, als ik maar ongedeerd blijf. Alles. ‘Alsjeblieft, doe me geen pijn. Alsjeblieft.’

Dan hoor ik heel duidelijk het geluid van een ouderwetse typemachine. Een soort heen en weer schuivend getik. Tik-tak-tik. Langzaam, precies. Als een grimmige aftelprocedure. Gevolgd door het geluid van papier dat met kracht uit de rol wordt getrokken. Dit ouderwetse geluid hoort hier niet. Het hoort bij krantenredacties van decennia geleden. Wie heeft er nog een typemachine? Er klinkt geritsel als er een vel papier onder de deur door

geschoven wordt. Ik strek mijn hand uit om het te pakken, maar ik kan er nét niet bij. Liggend op de vloer probeer ik het papier met mijn tenen heel langzaam naar me toe te schuiven totdat ik erbij kan.

Ik ben niet de boosdoener.

Leigh

Zondag 15 maart

Zondag. De jongens zijn weg. Alle drie. Eigenlijk zou ik Mark niet een van de jongens moeten noemen. Daarmee infantiliseer ik hem en dat past helemaal niet bij hem. Hij is juist erg capabel. Sterk. Krachtig. Het is gewoon een kortere manier van uitdrukken. Het klinkt een beetje te formeel als ik zou zeggen ‘mijn man en kinderen zijn weg’.

En bovendien is dat niet helemaal correct.

Mijn man en zijn jongens zijn weg. Die gedachte doet gemeen pijn. Zelfs nu nog. Dit plotselinge en pijnlijke onderscheid. Hoewel... Zo plotseling was het niet. Niet echt. Ik kan maar beter eerlijk tegen mezelf zijn. Die pijn is er altijd geweest. Een onbalans waarvan we ons allebei bewust zijn en die we nooit geprobeerd hebben te accepteren. Een onbalans die de afgelopen maanden, sinds Oli telkens de nadruk op het onderscheid begon te leggen, onmogelijk viel te negeren

Het zijn mijn zonen. Ik heb ze altijd als mijn zonen beschouwd. Ik hou van hen alsof ze van mij zijn. Ik zou niet méér van hen kunnen houden.

Echt niet.

Ik heb alles gedaan wat een moeder doet. Ik heb hen in bad gedaan, verzorgd, gevoed, kleren voor hen gekocht. Ik heb met hen

gespeeld – o, die eindeloze stompzinnige spelletjes! Ik heb hen onderwezen, ik heb hun het alfabet geleerd en geleerd hoe ze hun veters moeten strikken, ik heb hun leren zwemmen en fietsen, ik heb hun geleerd hoe ze bij het koken ingrediënten moeten afwegen, ik heb hun knopen leren vastmaken, knopen leren leggen, leren klokkijken en oversteken. Ik probeer hun van alles over de wereld te leren. Ik wil hen volproppen met kennis, standvastigheid en nieuwsgierigheid, want met die eigenschappen zullen ze het redden als ik niet bij hen ben. Maar soms, zo niet altijd, zijn kinderen niet plooibaar. Ze hebben geen oog voor jouw grootse drijfveren, laat staan dat ze ze begrijpen. Ze weten niet dat jij hun veiligheid wil bieden, hen wil helpen groeien. Ze zien jou alleen maar als de strenge ouder, die geobsedeerd is door huiswerk en tandenpoetsen.

Het zijn mijn zonen. Ongeacht wat Oli zegt.

Het breekt mijn hart. Iedereen had me gewaarschuwd dat deze fase ergens in hun tienerjaren zou aanbreken, de fase waarin ze hun grenzen gaan opzoeken, hun eigen identiteit ontwikkelen, hun eigen agenda gaan bepalen, nieuwe werelden scheppen en in kleine etters veranderen. Mijn beste vriendin Fiona grapt weleens dat Oli veel ergere dingen zou kunnen doen dan mij Leigh noemen. Hij zou kunnen spijbelen, winkeldiefstallen kunnen plegen of elke avond high kunnen worden. Ik zou dankbaar moeten zijn, zegt ze. Maar dat ben ik niet. Ik ben diepbedroefd. Want dit is geen fase, het is een protest. Hij wil een punt maken. Ik ben inderdaad hun biologische moeder niet, maar ik ben wel de enige moeder die ze hebben, dus zou je denken dat hij ziet dat ik mijn best doe. We waren ooit zo close, Oli en ik.

Vanochtend hadden we er weer ruzie over. Ik had online een formulier ingevuld over het schoolbal, waarin werd gevraagd naar allergieën (die heeft hij niet) en naar mijn toestemming om hem met de bus naar de afterparty te laten gaan (dat vond ik goed). Niets controversieels. Maar hij vond dat ik het recht niet had. Terwijl ik nota bene voor dat feest betaal.

Mark zei alleen maar dat dit niet het moment was om erover te

praten. Dat zegt hij altijd. We moeten het er niet op een schooldag over hebben omdat de kinderen examens hebben en al genoeg onder druk staan. We moeten het er niet in het weekend of de vakantie over hebben want dan bederven we de sfeer. We moeten het er niet over hebben op dagen die op een 'g' eindigen. En toch hebben we het er altijd over. Oli is boos. Gromt. Mokt en is heel vaak stil.

Het is vreselijk dat ik dit moet toegeven, maar zodra ze weg zijn, als ik de deur achter hen hoor dichtslaan en ik weet dat er muren tussen ons in zitten, verdwijnt de onheilspellende, verwijtende stilte die vaak in huis hangt, en voel ik me vrijer. Zonder andermans blikken op me gericht kan ik makkelijker nadenken.

Ze zijn op bezoek bij de schoonzus van Mark. Mark heeft altijd goed contact gehouden met de familie van zijn eerste vrouw, met name met haar zus. Meestal ga ik met Mark en de kinderen mee als ze naar Paula gaan, maar vandaag vind ik het om een aantal redenen beter dat zij zonder mij gaan. Ik moet nog een paar telefoontjes afhandelen, er staat nog een berg afwas en de keukenvloer moet gedweild. De zondagse lunch was vrij hectisch verlopen. Terwijl we zaten te eten, was onze kat, Topaz, op het aanrecht gesprongen en had over de vette bakplaten getrippeld, waarna hij overal op de keukenvloer fettige voetafdrukken achterliet. Topaz is een grote, gulzige kat en op de een of andere manier was het hem gelukt om het karkas van de kip op te pakken en op de grond te gooien, waar het een glibberig spoor van kippenvet had achtergelaten. Toen we de kat boven het karkas gebogen zagen en er de restjes vlees vanaf zagen knagen, ontstond er een minicrisis, want Seb was bang dat de kat in een botje zou stikken. Dat deed hij niet. Toen ik hem bij zijn buit wilde weghalen, blies en klauwde hij agressief naar me.

Ik ben niet overdreven netjes. Voordat ik moeder en echtgenote werd, hield ik mijn appartement altijd goed schoon, maar op een dag las ik een koelkastmagneet waarop stond 'Een schoon huis is een teken van een verspilld leven' en besepte ik dat ik het daar hartgrondig mee eens was.

Ik kan niet tegen verspilling.

Vooraf niet tegen tijdverspilling.

Maar zelfs met mijn redelijk losse normen kon ik de keuken niet besmeurd met kippenvet achterlaten. De jongens zouden het in het tapijt lopen en Seb, die een beetje onhandig is, zou er ongetwijfeld over uitglijden. Dus zei ik dat ik liever thuisbleef om de boel schoon te maken.

Bovendien heb ik een hekel aan begraafplaatsen.

Vandaag is de sterfdag van Frances. Precies elf jaar geleden verloren de kinderen hun echte moeder. Marks eerste vrouw. Mijn voorgangster. De voorloper. Mark gaat met de jongens naar haar graf. Frances' zus, Paula, haar man en hun drie dochters gaan ook mee. Frances ligt op slechts enkele minuten lopen van Paula's huis begraven en Paula bezoekt haar graf regelmatig – ze houdt het onkruidvrij en zorgt voor verse bloemen. De drie dochters van Paula gaan zo vaak naar het graf dat het voor hen hetzelfde is als een bezoekje aan hun oma of de speeltuin. 'Zullen we naar tante Frances gaan?' vragen ze regelmatig op vrolijke toon. Volgens mij vinden ze het alleen maar leuk om bloemen te kopen bij de bloemist – welk klein meisje vindt dat nou niet leuk? Paula's kinderen waren nog niet eens geboren toen Frances overleed, maar Paula houdt haar levend, niet alleen voor haar dochters, maar ook voor mijn jongens. Ze vertelt Oli en Seb constant verhalen over Frances. Zij verkeert natuurlijk in de unieke positie dat ze dat kan doen en ik vind het belangrijk dat de jongens zich op hun gemak voelen als Frances ter sprake komt. Natuurlijk hoeft het niet altijd over haar te gaan als ze bij hun tante zijn, soms zou het ook wel fijn zijn als Paula de jongens niet zo vaak halverwege hun zin onderbrak met de uitroep: 'Hou je van chocolade-karameltaart? Nou ja! Daar was je moeder ook dol op' (wie houdt er niet van chocolade-karameltaart) of: 'Je doet me zo aan je moeder denken toen zij zo oud was als jij. Je lijkt sprekend op haar.' Eigenlijk lijken de jongens meer op hun vader, maar waarschijnlijk hebben ze ook trekjes van Frances geërfd, waar ik me niet van bewust ben. Ik heb heus wel respect voor Frances. Ik snap dat ze in alle opzichten een

geweldige vrouw was. Aardig, geduldig, grappig, slim. Niemand kon iets slechts over haar zeggen (wat ik eerlijk gezegd moeilijk verteerbaar vind – niemand is namelijk perfect). Ik snap ook dat sommige mensen troost putten uit het bezoek aan een graf, ze willen graag hun respect tonen en laten zien dat ze de overledene nog niet vergeten zijn. Maar ik vind een graf bezoeken een morbide bezigheid. En in dit geval een machtsspelletje.

Het is een feit dat Paula en ik niet erg close zijn. We maken geen ruzie, maar het klikt gewoon niet tussen ons. Al vanaf het begin niet. We gedragen ons beleefd tegenover elkaar. Ergens begrijp ik haar koele afstandelijkheid jegens mij wel. Mark kreeg een nieuwe vrouw, maar zij zou nooit een nieuwe zus krijgen. Ik besef dat wanneer Frances niet aan kanker was overleden, ik nooit Marks vrouw en de moeder van Oli en Seb zou zijn geworden, want Mark en Frances vormden niet het soort koppel dat ooit uit elkaar zou gaan. Ze waren gelukkig. Mark zou me nooit hebben opgemerkt.

Maar zo was het niet gegaan.

Het kost me veel moeite om mezelf niet als tweede keus te zien. Een tweede plek. Telkens weer hou ik me voor dat ik geen plan B ben, maar gewoon een andere route. Ik ga mee naar haar graf op haar verjaardag en zelfs op kerstavond, vlak voordat we de snelweg op racen om naar Marks ouders te gaan – hoewel ik daar helemaal gek van word, omdat ik op kerstavond nog massa's tijdrovende klusjes te doen heb. Om nu ook weer op de sterfdag het graf te bezoeken gaat me net iets te ver.

Dan dweil ik nog liever de keukenvloer.

Zodra ik klaar ben met schoonmaken, ga ik een paar mensen bellen. Bijkletsen met familie en vrienden. Voor mij is dat een traktatie na al het gesloof. Ik ga afspraken maken voor de komende week, restaurants en cafés bespreken die de moeite van een bezoek waard zijn, mezelf eraan herinneren dat er meer manieren zijn om mijn leven zinvol in te vullen dan alleen als – al dan niet – succesvolle moeder en echtgenoot van Mark.

Begrijp me niet verkeerd. We zijn een gelukkig gezin. Meestal tenminste. Heel gelukkig. Alleen is het moederschap – en dat zal

elke moeder kunnen bevestigen – soms een beetje een ondankbare taak. Zo niet hopeloos. In elk geval heb je er zelf weinig controle over. Dat is waarschijnlijk de hardste les die ik heb geleerd als ouder: hoe ik ook mijn best doe, de garantie op een succesvol en gelukkig leven kan ik mijn zonen niet geven. Voortdurend zijn er externe krachten aan het werk die de zaak verstoren. Krachten die zij belangrijker vinden dan ik. Zoals vriendengroepen, strenge of vervelende leraren, het aantal likes en volgers op Instagram, het wel of niet gevraagd worden voor een sportteam of een feestje, de vraag of ze wel groot genoeg zijn, of ze niet te dik, te dun of te puisterig zijn. En of ze wel ergens – wat dan ook – de beste in zijn. Toen ze klein waren, was het makkelijker; met een knuffel, een felgekleurde pleister of een ijslolly konden bijna alle problemen worden opgelost.

Ik vind het fijn om naar muziek te luisteren als ik alleen thuis ben. Om twee redenen. Ten eerste om de leegte te vullen die normaal wordt ingenomen door het geluid van computerspelletjes, het geschetter van muziek of televisieprogramma's, en ten tweede kan ik als de jongens thuis zijn zelden de muziek kiezen die ik zelf wil horen. Oli houdt van hiphop en rap en Seb doet alsof hij deze genres ook te gek vindt, alleen maar omdat hij tegen zijn grote broer opkijkt en hem, vaak tot Oli's ergernis, in alles na-aapt, of het nu gaat om muziek, eten of televisieprogramma's. Omdat beide jongens van hiphop en rap houden, dreunen de boze lyrics en zware, onophoudelijke beats vaak door het huis. Voor mijn muzieksmaak is geen ruimte. Ik ben dan ook niet echt een muziekfreak. Toen Oasis en Blur van de hitlijsten verdwenen, ben ik gestopt met het volgen van bandjes. De meeste muziek die ik leuk vind, wordt niet op Radio 1 gedraaid, maar ik hou wel van dansen. Ik vind het heerlijk om een beat door mijn lijf te voelen sidderen. Ik ben, denk ik, het muzikale equivalent van iemand die zegt dat hij geen verstand van wijn heeft, maar wel weet wat hij lekker vindt.

Soms hoor ik een nummer waar Oli en Seb naar zitten te luisteren en dan zeg ik: 'Wat is dat? Klinkt goed.' Tot ongeveer een half-

jaar geleden zou Oli dan hebben geglimlacht; hij zou opgewonden een of ander onbegrijpelijk YouTube-filmpje hebben laten zien en me allerlei weetjes over de band hebben verteld: dat ze in de gevangenis hebben gezeten, dat ze op een jacht hebben opgetreden voor publiek dat aan de wal stond, dat ze tien miljoen in contanten aan hun buurt hebben geschonken. De werelden die hij beschrijft, zijn me vreemd. In mijn tijd was zich opmaken met eyeliner het verrassendste wat een popster kon doen. Maar ik genoot van zijn enthousiasme. Ik zag hem graag vrolijk. Ik voelde me vereerd dat hij mij had verkozen om zijn enthousiasme mee te delen. Dat mis ik. Ik mis hem.

Toen ik Taylor Swift een keer op de radio hoorde, maakte ik de fout te zeggen dat ik haar als mijn *spirit animal* beschouwde, omdat haar teksten precies beschrijven wat ik voel. Of liever: wat ik voelde toen ik jonger en kwetsbaarder was. Maar kennelijk veranderen die dingen niet voor een vrouw, hoe woke de wereld ook wordt. In die periode viel me op dat Oli's houding ten opzichte van mij veranderde. Toen ik het over die *spirit animal* had, begreep hij niet wat ik bedoelde. Hij zag er de grap niet van in, laat staan dat het mijn poging tot verbinding was. Sterker, hij gruwde ervan. Het idee dat ik zijn wereld zou binnendringen, zijn wereld van jeugd, kansen, verliefdheden, en zijn clandestiene (solo)activiteiten onder de dekens.

'Je weet niet eens wat een *spirit animal* is,' snauwde hij. 'Een mens kan helemaal geen *spirit animal* zijn.'

'Dat weet ik, het was als grapje bedoeld,' zei ik glimlachend, in een poging hem erbij te betrekken. 'Maar ze is wel fantastisch, hè? Het is alsof ze alles begrijpt wat er te begrijpen valt aan geheime verlangens, overwinningen en fouten.' Nadat ik haar op de radio had gehoord, downloadde ik haar laatste album. Ik drukte op 'play' op mijn telefoon. 'Luister.' Ik begon door de keuken te dansen. Voorheen was dansen iets wat Oli en mij verbond. Dan ging hij op mijn voeten staan en danste ik een vreemd, langzaam schuifeldansje met hem, zoals mijn vader vroeger met mij danste. Maar inmiddels is Oli daar natuurlijk veel te groot voor. Hij is

langer dan ik! Hij kan wel heel goed dansen. Ik kijk graag naar hem. Er is voor een tiener veel zelfvertrouwen nodig om zomaar overal te dansen, laat staan in de keuken met je moeder. Toen ik dat zei over Taylor Swift en wachtte tot hij mee zou dansen, keek Oli alleen maar chagrijnig voor zich uit. Hij zei dat Taylor Swift waardeloos was en verdween vervolgens naar zijn kamer. Ik kan me niet herinneren dat we sindsdien nog samen gedanst hebben.

Genietend van het lege huis zet ik het volume wat hoger en luister ik, terwijl ik de keukenvloer dweil, naar haar ontroerende teksten en schitterende melodieuze. Ze zingt over jeugdige liefde en roekeloosheid. Dat hebben Mark en ik nooit gekend. Hij was al vader toen ik hem ontmoette en ik werd moeder vanaf de dag dat ik verking met hem kreeg – of althans, een vervangende moeder, een bijna-moeder. Luisterend naar de tekst word ik nog verder terug in de tijd geworpen, toen ik nog spectaculaire fouten maakte met verstrekkende gevolgen.

Ik hou van dansen. Voor mij is het een bron van vreugde. Ik ben gek op de pure extravagantie ervan. Dat ik tijd voor mezelf heb op deze zondagmiddag is een heerlijke, stiekeme traktatie. Ik begin met mijn heupen te wiegen, mijn voeten te bewegen en met het ritme mee te klikken. Al gauw dringen tekst en muziek mijn lichaam binnen, als een vreemde. Ik geef me eraan over. Nee, dat zou op weerstand duiden – ik stort me erin. Ik laat me gaan. Ik laat het allemaal gaan. Doorgaans heb ik alles onder controle: mezelf, mijn gezin, mijn agenda. Ik ben eigenlijk best verlegen, me altijd bewust van de indruk die ik op anderen maak. Maar als ik dans, valt dat allemaal weg. Mijn ledematen worden lossler, ik schud met mijn heupen en mijn hoofd en ik wervel met de vloermop als zogenaamde danspartner door de keuken.

Terwijl ik dans en dweil, verandert buiten de lucht van blauwgrijs naar donkerblauw. Mark stuurt me een berichtje om te zeggen dat hij met de jongens terug naar Paula's huis is gegaan en daar blijft eten. Het besluit is al genomen. Mij wordt niets gevraagd, ik word alleen op de hoogte gehouden. Niet dat ik wil klagen of zo, want ik was toch al van plan om vanavond brood te eten. Als de

vloeren gedweild zijn en de keuken weer blinkend schoon is, berg ik de dweilen, doekjes en emmers op terwijl ik door blijf dansen, als een ware Assepoester die vastbesloten is naar het bal te gaan. Mijn buik voelt klam aan van het zweet, mijn haren plakken in mijn nek, maar ik geniet ervan. Het is puur plezier, pure vrijheid.

Daarom ben ik zo boos op Mark en de jongens, omdat ze me dat hebben afgenomen. Het plezier. De vrijheid.

Ik hoor hen. Hun gelach. Hard en balorig. Het is nu aardedonker buiten en het licht in de keuken is aan, zodat het lijkt alsof ik op een podium sta, voor iedereen in het zicht. Mark, Oli en Seb staan met hun neus tegen de glazen terrasdeur gedrukt, lachend als hyena's. Ik vraag me af hoelang ze daar al staan. Nog steeds proestend stommelen ze het huis in, zich er niet van bewust dat ze me uitlachen.

'Wat een optreden,' zegt Mark. Hij geeft me een snelle kus, zijn koude lippen bijtend tegen mijn blozende wang. 'Ik was mijn sleutel vergeten, dus daarom zijn we achterom gelopen.'

'Tjonge, mam, je danst net als oma,' zegt Seb. Hun oma danst nog steeds de twist – wat haar siert – en ik ben meer van de jaren negentig. Waarschijnlijk ben ik qua dansbewegingen – veel op en neer gesprong en armgezwaai – in die periode blijven hangen. Maar toch snap ik het punt dat Seb maakt. Haastig laat ik mijn armen hangen. Als ik ze eraf had kunnen hakken, had ik het gedaan. Ik stel me voor dat ik naar het vleesmes reik, dat schoon en glimmend op het aanrecht ligt.

'Handen wassen jullie. Grondig. Zing "Happy birthday" tweemaal, zoals het ons is geleerd,' zeg ik. Niemand reageert.

'Wat ben je toch een loser, Leigh,' moppert Oli. Hij stommelt langs me heen, grist een appel uit de fruitschaal die ik net heb bijgevuld en bijt er agressief in. Hij schudt zijn hoofd. Niet zoals ik darnet tijdens het dansen, niet met vrolijke overgave, maar in wanhoop. Afgrijzen. 'Gênant gewoon.'

Ik kijk Mark aan en smeeik hem met mijn ogen om iets te zeggen. Ik weet dat hij me begrijpt, maar hij haalt alleen zijn schouders op. Zijn blik zegt: *laat mij erbuiten, dit is jouw strijd*. Echtgenoot en

moeder zijn voelt soms als een dood door duizend steken. Ik recht mijn schouders, forceer een glimlach, zij het een kleine – niemand zal nu immers verwachten dat ik dolgelukkig ben, maar ik heb simpelweg geen zin om een scène te veroorzaken. Of ik misschien wel, maar Mark niet. Ik ben de baas over mijn eigen lichaam. Ik beslis welke emotie ik laat zien. Ik hou mijn gezicht ontspannen, mijn voorhoofd fronsloos en mijn kin opgeheven. Onleesbaar. Het is eigenlijk niet de bedoeling dat je je een vreemde voelt in je eigen stam. Dat is onnatuurlijk.

‘Mogen we een hond?’ vraagt Seb.

‘Nee,’ snauw ik. Hij vraagt me dit om de zo veel tijd, al zes maanden lang. Doorgaans reageer ik wat rustiger en doe ik mijn best hem niet al te zeer teleur te stellen, maar nu heb ik daar het geduld en de energie niet voor. Wat moet ik, met mijn manier van leven, met een hond?

Seb kijkt verschrikt. Zijn gezicht betreft en meteen voel ik me schuldig. Twaalfjarigen zouden zich geen zorgen moeten maken om hun ouders. Seb is een beschouwend, lief kind. Met zijn grappige, luchthartige aard wil hij het liefst dat iedereen om hem heen ook vrolijk is. ‘Is er iets?’ vraagt hij.

Hoe moet ik hem zeggen dat alles mis is, behalve hij misschien? Hoewel... ook mijn liefde voor hem is gecompliceerd. Niets waaraan ik plezier beleef in het leven, is absoluut, en dat heb ik volledig aan mezelf te wijten.

‘Niets. Ik ben gewoon moe. Luister, waarom gaan jullie niet alvast douchen? Dan bel ik Fiona en kom ik straks nog even bij jullie voordat het licht uitgaat.’ Hij knikt en maakt zich gehoorzaam uit de voeten, maar al te graag bereid te geloven dat ik alleen maar moe ben.

Ik schenk voor mezelf een flink glas wijn in en vertel Fiona aan de telefoon dat Oli me een loser heeft genoemd. Ik probeer vergeefs te doen alsof ik het me niet aantrek, maar ze kent me te goed om zich te laten misleiden. Daar ben ik blij om. Ik wil niet dat zij de kwestie negeert, zoals Mark. Ik heb haar medeleven nodig, de bevestiging dat het oneerlijk is, dat ik het niet verdien

om zo behandeld te worden. Er is ooit geopperd dat Oli en Seb rouwtherapie zouden moeten krijgen. Sterker, het idee is meer dan eens aan de orde geweest. Volgens mij was Fiona de eerste die het suggereerde en dat doet ze vanavond weer. Ze is mijn beste vriendin. Ik hou van haar. Ze bedoelt het goed, maar haar timing kon niet slechter.

‘Waarom zouden de jongens in therapie moeten?’ wil ik weten.

‘Om hun verdriet te verwerken.’

‘Welk verdriet?’

‘Om hun moeder.’

‘Ik ben hun moeder,’ beweert ik fel.

‘Hun biologische moeder,’ antwoordt ze geduldig.

‘Die is al jaren dood. Ze waren nog maar klein. Ik ben nu al bijna tien jaar hun moeder.’

‘Dat bedoel ik dus. Ze waren nog heel jong toen ze hun moeder verloren. Te jong om het te verwerken. Misschien hebben ze daar nu hulp bij nodig.’

‘Ik ben hun moeder,’ herhaalt ik. ‘Ik wil niet dat een of andere therapeut in hun hoofd gaat zitten roeren en de boel overhoophaalt.’

‘Wat is er aan de hand, Leigh? Ik voel dat er iets is.’

Ze vraagt niet of het door Oli komt, of door mijn werk. Ze laat het open, waardoor het opeens een wilde, gevaarlijke vraag lijkt. Stel dat ik het haar vertel? Stel dat ik het opbiecht? Fiona’s vraag legt een diepgevoeld verlangen bloot. Zal ik dat verlangen ooit kunnen inlossen?

Die vraag kan ik helaas niet beantwoorden.